

Ljudski potencijali

Zaklade – zanemareni pokretači razvoja hrvatskog društva

Premda europske zemlje imaju dugu tradiciju osnivanja zaklada, u Hrvatskoj je ova praksa mlada i još uvijek nedovoljno razvijena. Stručnjaci na tom području, kao i voditelji pojedinih zaklada, otkrivaju zašto je to tako, te kako bi se taj trend mogao promijeniti.

Prema definiciji, zaklada je pravni okvir kojim se određena imovina namjenjuje za ostvarivanje raznih općekorisnih i dobrotvornih ciljeva, te je uz udruge najvažniji organizacijski oblik civilnog društva. Dalje, prema de-

finiciji profesora **Gojka Bežovana**, imovina zaklade ima vlastiti pravni život, te je njeni osnivači ne mogu arbitrarno rasformirati. Umjesto članova i vlasnika, zaklada ima svoje korisnike – pojedince i/ili društvene skupine koji se podmiruju njenim programima.

MLADA PRAKSA OSNIVANJA ZAKLADA U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj se povećan broj zaklada javlja nakon Domovinskog rata. Početkom svibnja prošle godine bilo je registrirano 145 zaklada. Među njima prevladavaju one koje se bave stipendiranjem, socijalnom skrbi te razvojnim projektima i kulturom.

Prema istraživanju koje je prije dvije godine proveo upravo profesor Bežovan, pokazalo se da je većina njih osnovana unazad pet godina odnosno da su hrvatske zaklade mlade pravne osobe s ograničenim iskustvom u radu. Većina njih prikuplja sredstva za rad jer im je osnovna imovina nedovoljna. Samo deset njih je neovisno, a tek pet su osnovali gospodarski subjekti. „Tipovi zaklada koji se razvi-

jaju kod nas jednim dijelom su analogija onoga što se događa vani, no tamo su ipak daleko razvijenije zaklade koje se bave kulturom i zdravstvom. Također, vani je trend osnivanje korporacijskih zaklada, što je kod nas tek u začetku“, rekao je profesor Bežovan te dodao kako je veliki problem u razvoju zaklada, osim nedostatka managerskih sposobnih osoba koje bi se uključile u njihov rad, i veliko nepovjerenje države prema privatnim inicijativama. „Naš socio-kulturni okvir uvjetovan naslijeđenim nepovjerenjem u civilne inicijative dodatno otežava razvoj zakladništva. Prema donatorima se obično postavlja kao prema onima koji su prljavo zaradili svoj novac te dio daruju kako bi oprali savjest. Suprotan primjer tomu je obližnja nam Češka. Iako je veća od Hrvatske, njihove zaklade godiš-

nje daju oko 60 do 70 milijuna eura potpora, dok ta brojka kod nas iznosi tek pet milijuna eura“, navodi profesor Bežovan te dodaje da je nacionalna zaklada za znanost u Češkoj pokrenuta od strane privatnika, a ne države. Uzorni primjeri su i oni Njemačke gdje zaklade financiraju najuspješnije programe zapošljavanja, ili Velike Britanije gdje zaklade financiraju isključivo inovativne i kreativne projekte.

Za rad i razvoj zaklada važna je porezna politika. Hrvatska je općenito imala problema, kaže profesor Bežovan, s poreznim propisima kojima se uređivao rad organizacija civilnog društva. Dugo vremena Hrvatska je bila jedna od rijetkih zemalja u regiji koja nije imala poticajnu poreznu politiku za davanja u općekorisne svrhe, kao ni povoljan status neprofitnih organizaci-

Gojko Bežovan, profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

“Prema donatorima se obično postavlja kao prema onima koji su

prljavo zaradili svoj novac, te dio daruju kako bi oprali savjest.

Marija Rukavina, upraviteljica Zaklade „Ana Rukavina“

“Djelovanje Zaklade pomaže zdravstvenom sustavu Hrvatske, ali i

svjetskom, obzirom da su dobrovoljni donatori koštane srži i matičnih stanica iz Hrvatske i u svjetskom registru.

ja. Također, u raspravama o zakladništvu, rekao je, kod nas se često kritiziralo kompliciranu proceduru osnivanja i registracije zaklade.

Ono što bi trebalo postići, tvrdi profesor Bežovan, jest otvoriti područje dijaloga među gospodarstvenicima koji bi, poput onih europskih, trebali biti svjesni značaja uloge zaklada u društvenoj odgovornosti. „Dobar primjer je reforma zdravstvenog sustava u Njemačkoj. Prvi koji su pokrenuli javni dijalog o tome, upravo su gospodarstvenici odnosno voditelji zaklada“, kazao je profesor Bežovan te dodao kako politika često ne ide 'na ruku' razvoju zakladništva. Jedna od mogućnosti njihovog razvoja je i u lokalnim sredinama odnosno regijama. „Tu mogu pomoći obrazovani ljudi koji su vidjeli svijet i koji brinu za svoju zajednicu te žele, na primjer, očuvati njen okoliš. Nažalost, oni i njihove inicijative su često predmet podsmijeha lokalnih političara“, zaključio je profesor Bežovan.

PRVA POLITIČKA ZAKLADA

Prva politička zaklada u Hrvatskoj je Zaklada hrvatskog državnog zavjeta, utemeljena u listopadu 1995. Zakladnik je Hrvatska demokratska zajednica. Misija zaklade, kako je objasnio upravitelj **Srećko Prusina**, jest postati centar izvrsnosti za političko obrazovanje i savjetovanje, djelujući na demokršćanskim temeljima.

„Zaklada je organizirala nekoliko stotina događaja i konferencija. Jedna od bitnijih je možda Konferencija Hrvatska i NATO – Što donosi članstvo, koja je organizirana mjesec dana prije pozivnice Hrvatskoj za ulazak u taj Savez“, rekao je upravitelj Prusina te dodao kako program Političke akademije, koji provodi Zaklada, pohađa već treća generacija, i to 81 polaznik iz cijele Hrvatske. Za taj program dobili su prizna-

U Hrvatskoj se povećan broj zaklada javlja nakon Domovinskog rata. Prva politička zaklada u Hrvatskoj je Zaklada hrvatskog državnog zavjeta, utemeljena u listopadu 1995.

nja vodećih europskih političara. Iako ne daje trenutno izravne financijske potpore, upravitelj Prusina je potvrdio i da taj način djelovanja imaju u planu. „To će pričekati neka bolja vremena i donošenje zakona o financiranju političkih zaklada, čime bi se zaklade financirale po uzoru na druge zemlje Europske unije“, rekao je te naglasio kako smo u usporedbi s drugim zemljama tek u začetku – članice Unije davno su prepoznale važnost i ulogu političkih zaklada, koje pored toga što ideološki usmjeravaju i profiliraju stranke, obrazuju nove kadrove, daju svoj doprinos jačanju političke kulture te izgradnji i nadogradnji demokratskog društva.

Jedan od malobrojnih hrvatskih primjera korporacijskih zaklada je i ona Grupe Adris. Zakladom upravlja deveteročlana uprava na čelu s predsjednikom, prof. dr. sc. Zvonimirom Marekovićem, te savjetodavnim Vijećima za svaki od četiri posebna programa Zaklade – Znanje i Otkrića, Stvaralaštvo, Ekologija i Baština, Dobrota. Adris grupa godišnje izdvaja jedan posto dobiti iz poslovanja u protekloj godini za rad Zaklade. Prošle godine dodijeljeno je šest milijuna kuna, a prilikom osnivanja u travnju 2007. godine dodijeljeno joj je 10 milijuna kuna početnih sredstava.

Do sada, Zaklada je dodijelila sredstva u dva navrata; na prvi natječaj pristiglo je 416 prijava od kojih je izabrano 59 projekata te za njih dano više od pet milijuna kuna. Među njima našlo se i Hrvatsko društvo za teorijsku i matematičku biologiju s Instituta Ruđera Boškovića, Humanitarna udruga za sretnije dijete Zvezdica te stipendisti,

među kojima i nadareni mladi glazbenici. Drugim natječajem dodijeljeno je otprilike isto toliko sredstava. Jedna od donacija je bila i ona od 300 tisuća kuna Kliničkom bolničkom centru Zagreb za kupnju srčane mehaničke pumpe VAD u sklopu humanitarne akcije „Darujmo život“. Misija je, kako kažu iz same Zaklade Adris, promicati korporativnu društvenu odgovornost te doprinijeti stvaranju pravednijeg društva, s vizijom da to društvo bude utemeljeno na znanju i inovativnosti. „Ciljevi rada Zaklade su poticanje inovativnosti i kvalitete u znanstvenom i umjetničkom radu, potpora nadarenim studentima i mladim znanstvenicima, zaštita i promicanje hrvatske autohtonosti, jačanje ekološke svijesti te pomaganje najpotrebitijih“. No, naglašavaju da „za još uspješnije djelovanje Zaklade svakako bi bilo poticajno smanjenje poreznog opterećenja donacija, posebno na učeničke i studentske stipendije“.

ZAKLADE SA ZDRAVSTVENIM PREDZNAKOM

Posebna hrvatska zaklada jest zasigurno Zaklada Ana Rukavina, osnovana povodom tragičnog završetka mlade novinarko koja se borila protiv leukemije. Kako bi pomogli što većem broju onih koji pate od te bolesti, odnosno da bi se proširio nacionalni Registar dobrovoljnih darivatelja koštane srži i matičnih stanica te potom i osnovala Banka matičnih stanica krvi iz pupkovine, zaklada je službeno osnovana u veljači 2007. godine. Sva sredstva koja su prikupljena za Anino liječenje uplaćena su u Zakladu. „Do danas Zaklada je organizirala

Srećko Prusina, upravitelj Zaklade hrvatskog državnog zavjeta

„Članice Unije davno su prepoznale važnost i ulogu političkih zaklada i

daju svoj doprinos jačanju političke kulture te izgradnji i nadogradnji demokratskog društva.

Dragica Sužnjević, direktorica SimBex Zaklade

„Trudimo se osobu zbrinuti do kraja njenog života uključivanjem i

povezivanjem institucija i ustanova koje čine cijeli sustav.

Ivica Robić, upravitelj Zaklade „Marko Brkić“

„Treba tražiti punu transparentnost u korištenju sredstava zaklada, kako bi se izbjegle bilo

kakve zlorabe, koje se nažalost pojavljuju i u ovoj sferi društvenog života.

168 akcija upisa u Registar pa njega danas čini 32.821 dobrovoljnih darivatelja koštane srži i matičnih stanica. Nabavljena je sva potrebna medicinska oprema za rad Registra i Banke matičnih stanica“, objasnila je majka preminule novinarkice te upraviteljica Zaklade, Marija Rukavina. Donatori zaklade su građani, tvrtke, ali i Vlada Republike Hrvatske koja je za HLA tipizaciju prikupljenih uzoraka izdvojila 9.050.000,00 kuna. „HLA tipizacija jednog uzorka košta 1.580 kuna te je lako izračunati koliku je fi-

Popis značajnijih hrvatskih zaklada:

- HRVATSKA KULTURNA ZAKLADA
- ZAKLADA ADRIS
- HRVATSKA ZAKLADA ZA ŠKOLOVANJE SLIJEPIH "MARKO BRKIĆ"
- HUMANITARNA ZAKLADA ZA DJECU HRVATSKE
- NACIONALNA ZAKLADA ZA ZNANOST, VISOKO ŠKOLSTVO I TEHNOLOGIJSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE
- ZAKLADA BISKUP JOSIP LANG
- ZAKLADA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI
- ZAKLADA prof.dr. MARIJAN HANŽEKOVIĆ
- ZAKLADA prof. ZLATA BARTL
- ZAKLADA ZLATKO CRNIĆ
- ZAKLADA dr. LJERKA MARKIĆ ČUČUKOVIĆ
- ZAKLADA "HRVOJE POŽAR"
- ZAKLADA SIMBEX
- ZAKLADA "HRVATSKA BEZ MINA"
- ZAKLADA ZA PROMICANJE GOSPODARSKIH INTERESA
- ZAKLADA AKADEMIJE TEHNIČKIH ZNANOSTI HRVATSKE
- ZAKLADA HRVATSKOG DRŽAVNOG ZAVJETA
- HRVATSKA ŠKOLSKA ZAKLADA
- ZAKLADA BLAGA DJELA
- HRVATSKA KULTURNA ZAKLADA
- MAGLITE ZAKLADA
- MATEMATIČKA ZAKLADA ZA ZNANOST
- ZAKLADA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE
- ZAKLADA JURAJ HABDELIĆ
- ZAKLADA ANA RUKAVINA
- ZAKLADA AUGUST CESAREC
- ZAKLADA ZA ISTINU O DOMOVINSKOM RATU
- ZAKLADA ZA POTICANJE PARTNERSTVA I RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA
- ZAKLADA POLICIJSKE SOLIDARNOSTI
- NACIONALNA ZAKLADA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA
- ZAKLADA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Djelovanje Zaklade "Ana Rukavina" pomaže ne samo zdravstvenom sustavu Hrvatske već i svjetskom, obzirom da su dobrovoljni donatori koštane srži i matičnih stanica iz Hrvatske i u svjetskom registru. Što su registri veći, veća je šansa za pronalaženje nesrodnog donatora za oboljele od teških malignih hematoloških oboljenja.

nancijsku podršku dala Zaklada s obzirom da je tipizirano 12.575 od gotovo trostruko više prikupljenih uzoraka“ objasnila je upraviteljica Marija Rukavina.

Društvo SimBex osnovalo je 2001. godine istoimenu zakladu s ciljem da se pomogne osobama s problemom inkontinencije i dekubitusa te starijim i nemoćnim osobama, bilo njihovim zbrinjavanjem ili u vidu pomoći da ostvare svoja socijalna prava. „Uz to, Zaklada provodi programe seminara i edukacija te javnih tribina, pomaže u nabavi pomagala pri inkontinenciji te za zbrinjavanje dekubitusa, medicinske kozmetike, organizira i financira dijagnostičke preglede, organizira i provodi znanstvena istraživanja, objavljuje publikacije i rezultate istraživanja“, objasnila je direktorica Zaklade Dragica Sužnjević te dodala kako nema financijske podrške odnosno novčanih donacija, već se na osnovu utvrđenih potreba organizira daljnje zbrinjavanje i/ili pomoć. „To je zapravo sustavna briga jer ono što smo postigli je zbrinjavanje, a ne jednokratna pomoć na koju vrlo često nailazimo. Nebrojeno puta smo se uvjerali da je vrlo jednostavno zainteresirati javnost na određene humanitarne akcije, no najčešće se iste svedu na pružanje jednokratne pomoći, a što se kasnije s tim ljudima događa, vrlo brzo se zaboravi. Zaklada SimBex se trudi da, osim donacije pomogala ili utvrđivanja potreba, osobu zbrine do kraja njenog života uključivanjem i povezivanjem institucija i ustanova koje čine cijeli sustav“, objasnila je direktorica Sužnjević te dodala kako Zaklada kontinuirano organizira edukacije stručnih radnika koji dnevno skrbe o starijim i nemoćnim, inkontinentnim osobama, kako bi se, individualnim pristupom, svakoj potrebitoj osobi pružila najadekvatnija skrb. U posljednje dvije godine Zaklada je organizirala preko četiri stotine besplatnih specijalističkih pregleda, podijelila više od 1500 poklon paketa (pomogala pri inkontinenciji i medicinske kozmetike), savjetovala inkontinentne i članove uže obitelji te educirala osoblje u ustanovama socijalne skrbi i domovima za starije i nemoćne osobe. „Članovi Zaklade imaju i pravo na besplatne savjete liječnika koji djeluju u okviru Poliklinike Simbex

i pravo na pomagalo u periodu čekanja na odobrenje Hrvatskog Zavoda za zdravstveno osiguranje“, rekla je direktorica Sužnjević. Općenito, smatra, problemi prilikom osnivanja zaklada se javljaju zbog neusklađenosti propisa. „Postoji dobra volja određenih ljudi da učine nešto dobro, ali oni isto tako žele kontrolirati svrhu i smisao doniranih sredstava te bi u tom dijelu trebalo učiniti propise transparentnijima“ zaključila je.

Humanitarnog karaktera je i Hrvatska zaklada za školovanje slijepih „Marko Brkić“, koju je 2000. godine osnovala krovna organizacija za tu populaciju, Hrvatski savez slijepih. Posebnost ove zaklade je i u donatoru temeljnog kapitala. Radi se, objasnio je upravitelj Zaklade Ivica Robić, o Marku Brkiću – iseljeniku koji živi u Norveškoj i koji je kao slijepa osoba imao mnogo poteškoća u svom školovanju. „Obzirom da je uspio u životu i obogatio se, odlučio je dio svoje imovine dati za školovanje slijepih učenika i studenata državljana Republike Hrvatske“, ispričao je upravitelj Robić te dodao kako je Zaklada do sada stipendirala 78 učenika i studenata s oštećenjem vida, na što je utrošeno oko 450 tisuća kuna.

TRANSPARENTNOST POSLOVANJA ZAKLADA

Upravitelj Robić smatra da je broj zaklada u Hrvatskoj ekvivalentan njenom gospodarskom rastu. Naglašava da taj broj ne ovisi samo o potrebama za njihovo osnivanje već i o senzibilitnosti općenito za njihov rad. „U Hrvatskoj se zakladništvo razvija, ali će o tempu tog razvoja uvelike imati značaj razvoj civilnog društva“, rekao je, te dodao da bi više gospodarskih subjekata trebalo pomagati razvoj zakladništva i na taj način preuzeti suodgovornost za razvoj društvene zajednice u kojoj posluju. „Pritom trebaju posebnu pažnju posvetiti za koje namjene i u koje organizacije doniraju sredstva. Svakako trebaju tražiti punu transparentnost u korištenju njihovih sredstava kako bi se izbjegle bilo kakve zlorabe, koje se nažalost pojavljuju i u ovoj sferi društvenog života“, zaključio je upravitelj Robić.

ANAMARIJA VUJAKLIJA

Ime i prezime	Bivša funkcija/tvrtka	Nova funkcija/tvrtka
Alojzije Jukić	generalni direktor HP-a za Hrvatsku	enterprise storage, server & networking manager za HP-ovu regiju europskih tržišta u razvoju
Ana Bat	viši specijalist za upravljanje odnosima s rezidencijalnim korisnicima u Vipnetu	voditeljica Odjela upravljanja ciljnim grupama u Erste banci
Ana Laslo	referent upravljanja ciljnim proizvodima u Erste banci	voditeljica Službe upravljanja ciljnim proizvodima u Erste banci
Branimir Horaček	ravnatelj Uprave za energetiku Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva	predsjednik Nadzornog odbora HEP-a
Danica Kozica	direktorica Direkcije podrške prodaji u Sektoru građanstva Erste banke	voditeljica Odjela upravljanja kvalitetom usluge u Erste banci
Dražen Bošnjaković	državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa	zamjenik predsjednika Nadzornog odbora HEP-a
Josip Baotić	(vlasnik i direktor savjetodavne tvrtke Intercom) i dalje obnaša funkciju	direktor Uprave Pevec Grupe
Mario Špicar	voditelj odjela Razvoja softvera u sektoru Poslovne tehnologije u Hypo Alpe-Adria-Bank	direktor Sektora organizacije i informatike Banke Kovanica
Nikolina Jaković	marketinške komunikacije u Erste banci	voditeljica Odjela promocije u Erste banci
Srđan Gulić	izdavaštvo i glazba	glavni kreativni direktor marketinške agencije Digitel
Thomas Schmidmeier	asistent člana Uprave za prodaju u Wiener Städtische	direktor podružnice Wiener Städtische osiguranje
Zdeslav Šantić	ekonomski analitičar Raiffeisen banke	ekonomski analitičar Splitske banke
Zrinka Živković-Matijević	ekonomska analitičarka Direkcije za ekonomska istraživanja Raiffeisen Consultinga	direktorica Direkcije za ekonomska istraživanja Raiffeisen Consultinga
Željko Trezner	(vlasnik i direktor konzultantskog poduzeća Ferial) i dalje obnaša funkciju	direktor Udruge hrvatskih putničkih agencija

poslovnisavjetnik@ripup.hr

Mario Špicar
direktor Sektora organizacije i informatike Banke Kovanica

Odlukom Uprave Banke Kovanica Mario Špicar imenovan je direktorom Sektora organizacije i informatike Banke Kovanica te će biti odgovoran za upravljanje cjelokupnim poslovanjem odjela unutar tog sektora Banke. Ima desetogodišnje iskustvo upravljanja timovima i odjelima koji se

bave razvijanjem IT rješenja i IT podrškom bankarskim aplikacijama ne samo u Hrvatskoj, nego i na širem području regije.

U Banku Kovanica dolazi s pozicije voditelja odjela Razvoja softvera u sektoru Poslovne tehnologije u Hypo Alpe-Adria-Bank s odgovornostima koje su obuhvaćale interni razvoj softvera, razvoj skladišta podataka i sustava za podršku internom i eksternom izvješćivanju banke. Kao voditelj navedenog odjela sudjelovao je i na velikom projektu spajanja Slavonske Banke d.d Osijek i Hypo Alpe-Adria-Banke u sklopu kojeg je bio odgovoran za podprojekte kontrole migracije podataka te interno i eksterno izvješćivanje.

Špicar ima iskustva i u poduzetništvu te je prije karijere u Hypo banci započete 2000. godine, tri godine vodio vlastitu informatičku tvrtku. Studirao je na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu.

Danica Kozica
voditeljica Odjela upravljanja kvalitetom usluge u Erste banci

Danica Kozica rođena je 1975., a završila je Ekonomski fakultet u Zagrebu, smjer financije. Trenutačno je polaznica poslijediplomskog studija Financije i bankarstvo. Karijeru je započela 1998. u Trgovačkoj banci kao samostalni referent u Odjelu kreditne evidencije za građanstvo, a potom je 2000. nastavila kao referent u Službi upravljanja ciljnim grupama u Erste banci. U jedanaest godina rada obnašala je odgovorne funkcije voditelja Službe upravljanja ciljnim proizvodima i direktora Direkcije podrške prodaji u Sektoru građanstva Erste banke. Kao direktor Direkcije podrške prodaji bila je zadužena za upravljanje proizvodima, upravljanje ciljnim grupama i unapređenje procesa za građane te mikrotvrtke i obrtnike. Također, sudjelovala je u nekoliko većih projekata u Hrvatskoj i inozemstvu značajnih za banku, između ostalog u projektima dubinskih analiza (due diligence), spajanju banaka te inicijalnoj javnoj ponudi (IPO). Aktivno se služi engleskim te pasivno talijanskim i ruskim jezikom.

poslovnisavjetnik@ripup.hr